

Datum: 26.9.2007

ZAPISNIK

izobraževalnega seminarja v okviru projekta

RIVER SHIELD

Protecting Rivers from Accidental Industrial Pollution

INTERREG III B CADSES

(Zaščita rek pred onesnaževanjem zaradi industrijskih nesreč)

Seminar je potekal v sredo, 26. septembra 2007 z začetkom ob 10. uri in zaključkom ob 14. uri v prostorih Gospodarske zbornice Slovenije, OZ Koper.

Vabljeni: Seznam vabljenih je priložen na koncu zapisnika.

Prisotni: Lista prisotnih je priložena.

Gradivo predstavitev: Kopije predstavitev/prezentacij so priložene.

Srečanje je moderiral vodja projekta g. Slavko Mezek iz Regionalnega razvojnega centra Koper. Uvodoma je pozdravil vse navzoče, predstavil govornike in podal nekaj informacij o projektu, ciljih ter dosedanjih aktivnostih.

V nadaljevanju je g. Slavko Mezek udeležence seznanil z dnevnim redom:

- 10.00-10.10 **Otvoritev srečanja, pozdrav udeležencem**, Slavko Mezek, univ. dipl. inž. kraj. arh. (Regionalni razvojni center Koper)
- 10.10-10.20 **Uvod v seminar**, doc.dr. Branko Kontić, univ.dipl.inž.kem. inženirstva (Institut »Jožef Stefan«)
- 10.20-10.40 **Predstavitve priročnikov za ukrepanje v primeru nesreč z nevarnimi snovmi (»Pripravljenost in odziv«, »Tehnike za nadzor onesnaževanja« ter »Operativna podpora«)**, doc. dr. Branko Kontić, univ. dipl. inž. kem. inženirstva (Institut »Jožef Stefan«)
- 10.40-11.10 Primerjava vsebin priročnikov z dejansko prakso:
- Sistem obvladovanja nesreč - splošno, Igor Rakar, dipl. upr. org. (Mestna občina Koper)
 - Sistem obvladovanja nesreč – primer iz prakse, Tomaž Juriševič, dipl. inž. teh. prom. (Instalacija d.o.o.)
- 11.10-11.40 **Razprava**
- 11.40-12.10 **Poročilo o prepoznanih tveganjih v porečju reke Reka**, Davor Kontić, univ. dipl. inž. kraj. arh. (Institut »Jožef Stefan«)
- 12.10-12.40 **Razprava**

12.40-13.00 **Zaključek srečanja s predstavitvijo nadaljnjih aktivnosti**, Slavko Mezek, univ. dipl. inž. kraj. arh. (Regionalni razvojni center Koper)

13.00 **Prigrizek**

Ad 1 / Uvod v seminar, doc.dr. Branko Kontić, univ.dipl.inž.kem. inženirstva (Institut »Jožef Stefan«)

Sledil je uvod v seminar, kjer je dr. Branko Kontić predstavil tematiko seminarja ter na ilustrativen način predstavil koristnost projekta ter smiselnost in uporabnost same udeležbe na seminarju.

Ad 2 / Predstavitev priročnikov za ukrepanje v primeru nesreč z nevarnimi snovmi (»Pripravljenost in odziv«, »Tehnike za nadzor onesnaževanja« ter »Operativna podpora«), doc.dr. Branko Kontić, univ.dipl.inž.kem. inženirstva (Institut »Jožef Stefan«)

Uvodoma je dr. Branko Kontić poudaril, da so priročniki, ki so nastali v okviru projekta, rezultat skupnih izkušenj partnerjev projekta ter naj bi lokalnemu okolju služili predvsem kot opomnik za preveritev oziroma dopolnitev prakse, ki se izvaja v okoljih sodelujočih partnerjev. Izpostavil je dejstvo, da je področje zaščite in reševanja ob naravnih in drugih nesrečah relativno dobro urejeno, tudi zaradi velike pozornosti, ki se jo je problematiki namenilo tudi v preteklosti.

Sledila je predstavitev vsebine priročnikov. Uvodoma je bilo izpostavljeno, da »Uredba o vsebini in izdelavi načrta zaščite in reševanja« narekuje, da morajo biti ti načrti izdelani specifično za vsako nesrečo posebej. V praksi žal ni tako, saj so večinoma načrti pripravljene presplošno.

V zaključku je podal sledeče ugotovitve:

- Obstoječi sistem in pravni red varstva pred nesrečami v Sloveniji podrobno pokriva vsebine priročnikov "Pripravljenost in odziv" in "Operativna podpora", ob tem, da je področje drugače poimenovano, in sicer »Načrti zaščite in reševanja«.
- Slabše so pokrite vsebine priročnika "Tehnike za nadzor onesnaževanja"; v Sloveniji je udomačena besedna zveza "načrt sanacije".
- Prihodnje delo je treba usmeriti v specifikacijo priročnikov za možne nesreče pri konkretnih virih tveganja, ki niso Seveso II zavezanci ali jih ne obvezuje Uredba o vsebini in izdelavi NZR.

Ad 3 / Primerjava vsebin priročnikov z dejansko prakso: Sistem obvladovanja nesreč - splošno, Igor Rakar, dipl. upr. org. (Mestna občina Koper)

V nadaljevanju se je g. Igor Rakar osredotočil na primerjavo vsebin priročnikov z dejansko prakso. Splošni predstavitvi o nesrečah je sledila specifična pravna ureditev okoljskih nesreč, pravnih aktov, ki urejajo ukrepanje ob onesnaževanju rek. V predstavitvi uporabnosti priročnikov je poudaril, je poglobilni namen priročnikov ta, da se izboljšajo rešitve, ki že obstajajo in se izvajajo v posameznih okoljih projektnih partnerjev. S pomočjo priročnikov se lahko preveri obstoječe načrte ter po potrebi izboljša.

Ad 3 / Primerjava vsebin priročnikov z dejansko prakso: Sistem obvladovanja nesreč - primer iz prakse, Tomaž Juriševič, dipl. inž. teh. prom. (Instalacija d.o.o.)

Sledila je predstavitev g. Tomaža Juriševiča, ki je predstavil organizacijo ter delovanje podjetja Instalacija d.o.o., sistem upravljanja ob nesreči ter sam koncept zaščite in reševanja. G. Juriševič je poudaril, da se zavedajo, da ima vsaka družba, kot tudi njihova, pomemben vpliv na okolje ter da lahko ob vsakem trenutku pride do ekstremnih pogojev, ki jih lahko povzroči nesreča. Zato so v podjetju vseskozi ustrezno pripravljene na ustrezen odziv.

Ad 4 / Razprava

Sledila je razprava. G. Zvezdan Božič, URSZR Izpostava Koper je dejal, da se bi moral naš sistem ukrepanja dopolniti s poveljniškim centrom, ki bi poleg štaba civilne zaščite pomagal pri odpravi posledic nesreč. Delovanje tovrstnih poveljniških centrov je opisano v priročnikih. Opisal je tudi pozitivno izkušnjo, ki so jo imeli v posameznih primerih ukrepanja ob nesrečah, ko so ustanovili neformalne skupine, ki so pomagale pri ukrepanju in sanaciji nesreče. Poudaril je tudi, da sicer zakonodaja nalaga povzročiteljem nesreče, da obvestijo Regijski center za obveščanje na tel. št. 112, vendar nekatera podjetja želijo pred javnostjo določen dogodek prikriti ter tega ne storijo. Tako ostane veliko nesreč brez znanega povzročitelja.

Ga. Daša Janežič, IRSOP OE Koper, inšpektorica za okolje je poudarila, da zakonodaja ne predvideva ukrepanja inšpekcije pri nesreči. Po nesreči je njihova naloga, da pri znanemu povzročitelju preverijo, če je ravnal ustrezno, v trenutku, ko je prišlo do nesreče. Inšpekcija ne izvaja vzorčenja, saj zakonodaja tega ne predvideva, poleg tega pa nimajo niti usrezne opreme in znanja. Ga. Janežič je želela poudariti pristojnosti Inšpektorata, saj na njihov naslov prejemajo številne kritike glede neopravljanja določenih aktivnosti, ki pa niso v njihovi pristojnosti. Poudarila je tudi, da bi bilo dežurstvo njihove službe izven trenutnega delavnika nesmiselno, saj njihova služba ni zadolžena za vodenje intervencije. Meni, da so omejene pristojnosti službe pomanjkljivost ter da bi bilo potrebno poiskati nove rešitve.

Ga. Zorka Sotlar, ARSO je poudarila problem prikrivanja nesreč in povzročiteljev nesreč. Postopek dokazovanja krivde za nesrečo (ki je zahteven in drag) zakonsko ni opredeljen. Pri nesrečah na morju je za dokazni postopek, ki je ponavadi zelo dolgotrajen, zadolžen Inšpektorat za pomorstvo. Več kot 90 % je takih nesreč, kjer povzročitelj ni identificiran. Nezanega storilca ne išče Inšpektorat MOP, za to so pristojni kriminalisti.

G. Igor Rakar, MOK je poudaril pomen izmenjav izkušenj in pomen nastalih priročnikov. Pri tem je poudaril, da je v svetu trend, da ob nastanku nesreč ukrepa več služb z različnimi pristojnostmi. Strinjal se je s trditvijo, da je velik problem neodkrivanje povzročiteljev nesreč.

Ga. Mirjana Feseli, VGP DRAVA PTUJ d.d. je seznanila prisotne, da je po »Zakonu o sladkovodnem ribištvu« policija tista, ki ukrepa ter razišče, kdo je povzročitelj nesreče ter določa javno službo, zadolženo za vzorčenje. Poudarila je tudi, da velikokrat dobijo samo obvestilo o onesnaženju, ne dobijo pa drugih pomembnih podatkov glede lokacije vira onesnaženja, povzročitelja ipd. V primerih, ko povzročitelj ne ukrepa po predpisih, bi si želeli odločbo inšpekcije. Pogosto Center za obveščanje obvesti Inšpekcijo o nesreči, ki gre na teren (lahko tudi z zamikom nekaj dni, če se nesreča zgodi med vikendom) in pripravi poročilo, ki pa ne pride do VGP Ptuj.

Ga. Daša Janežič je pojasnila, da inšpekcija, v kolikor je povzročitelj znan dobi obvestilo Centra za obveščanje, da lahko usrezno ukrepa ter da se ukrepanje lahko izvede po nastalem dogodku.

Ga. Vanda Zidarič, MORS - IRSVNDN, inšpektorica za varovanje pred naravnimi in drugimi nesrečami je poudarila neustreznost prevoda določenih izrazov v priročnikih z dejansko prakso pri nas. Poudarila je, da se premalo omenja »Zakon o gasilstvu«, saj so gasilci pri nas ključnega pomena: vodja intervencije je pogosto iz gasilske brigade, ki tudi določa, kdo vse bo sodeloval pri akciji. V priročnikih so določene stvari, ki se prekrivajo z našim sistemom, premalo pa je poudarjeno izvajanje zaščitnih ukrepov (evakuacija, dekontaminacija...). Saznanila je, da oni po zakonu nadzorujejo delo intervencijskih služb ter da je dolžnost storilca nesreče, da javi nesrečo na št. 112, tudi v primeru, da se ukrepanje ob nesreči že izvaja.

G. Slavko Mezek je ga. Vando Zidarič povabil, da za neusrezne izraze v priročnikih predlaga popravke.

G. Branko Kontić je pojasnil namen tovrstnih evropskih projektov, kjer je sodelovanje partnerjev različnih institucij, strok in znanj, zato so prispevki posameznih partnerjev v projektu različni. Vloga RRC Koper, je predvsem organizatorska: povezovanje regionalnih partnerjev in spodbujanje razprave med partnerji (tako domačimi kot tudi tujimi) o problematiki v okviru Zaščite rek pred onesnaževanjem zaradi industrijskih nesreč, kar naj bi vodilo do predlogov za konkretne ukrepe.

Tudi g. Slavko Mezek je poudaril pomembnost vsebin projekta RIVER SHIELD ter vloge RRC Koper v njem. Sam projekt je zelo pomemben za identifikacijo idej za nastanek novih projektov z ustreznimi aktivnostmi.

Ga. Vanda Zidarič je pripomnila, da uveljavljanje direktive SEVESO II pomeni v nekaterih pogledih korak nazaj. — Pred sprejetjem direktive so bili zavezanci za pripravo načrtov za zaščito in reševanje v primeru nesreč tako obrati malega tveganja kot obrati velikega tveganja. Po sprejetju direktive so postali zavezanci samo obrati velikega tveganja. Ker pa zakonodaja še vedno dopušča, da lahko župan določi, kdo vse mora izdelati načrte, je pozvala predstavnike občin, da naj apelirajo nanj.

Ga. Zorka Sotlar je poudarila vrednost vsebine projekta RIVER SHIELD, ki pokriva meddržavne vodotoke. Projekt bi lahko bil iztočnica za oblikovanje meddržavnega sistema opozarjanja.

Ad 5 / Poročilo o prepoznanih tveganjih v porečju reke Reka, Davor Kontić, univ. dipl. inž. kraj. arh. (Institut »Jožef Stefan«)

Po razpravi je g. Davor Kontić predstavil poročilo o prepoznanih tveganjih v porečju reke Reke. Poročilo je nastalo kot dopolnitev že na 1.delavnici predstavljenega poročila za reko Rižano. Nastalo pa je na predlog lokalnega okolja, ki je videlo smisel v razširitvi že nastalih vsebin. G. Davor Kontić je predstavil uporabljeno metodologijo, identificirane vire tveganja za industrijsko onesnaževanje voda, postopek ter rezultate določanja WRI indeksa

(water risk index), oceno ogroženosti voda po metodologiji, ki so jo razvili na Inštitutu Jožef Štefan ter končne ugotovitve in rezultate.

Ad 6 / Razprava

Sledil je druge del razprave. G. Ivan Barba, Občina Ilirska Bistrica je pohvalih upoštevanje njihovih preteklih pripomb ter uspešno dopolnitev poročila z območjem reke Reka. Pričakuje, da bodo ustrezni podatki zbrani in obdelani tudi za območje občine Pivka. Poudaril je, da so nastali priročniki osnova za bodoče delo. Izrazil je zaskrbljenost zaradi neurejene problematike parkirišč za tovornjake – roki za ureditev problematike se predstavljajo. Ugotovil je, da je potrebno v prihodnje na njihovem območju ugotoviti ali imajo dovolj opreme in sredstev za takojšnje ukrepanjev primeru nesreč.

G. Franc Kleva, URSZR RECO Postojna, je pokritiziral vsebino seminarja, saj se mu je zdela nekoliko nerazumljiva. Ob računanju indeksov ogroženosti pa je izpostavil neupoštevanje hitrosti reke in pretokov, kar so po njegovem bistveni elementi, ki opredeljujejo ogroženost ter skopost nekaterih uporabljenih podatkov.

Dr. Branko Kontić je pojasnil, da so v študiji upoštevali vse kazalnike. S predstavitvijo so bili podani le povzetki. Glede zbiranja posameznih podatkov pa je izpostavil problematiko, da vsa podjetja (potencialni onesnaževalci) niso pripravljena posredovati vseh informacij, ravno tako ni podatkov o pogostnosti prevozov, zato so tudi sami izračuni tvganja nastanka nesreč včasih približni.

G. Štefan Majcen, URSZR, vodja izpostave Postojna je udeležence seznanil s tem, da trenutno pripravljajo projekt »Zaščita reke Reke pred ogljikovodiki«. Določiti nameravajo pozicije postavitve barrier. Odprto vprašanje ostaja, kdo bo uredil prostor za ureditev mest za bariere. Izpostavil je problem pridobivanja informacij ter nedostopnost podatkov o nevarnih snoveh po podjetjih. Meni, bi moral te podatke zbirati Inšpektorat za okolje ter jih nato posredovati zainteresiranim.

Ga. Daša Janežič se je strinjala z izpostavljenimi rešitvijo problema ter izpostavila možnost, da bi to funkcijo morda prevzela katera druga institucija in ne inšpekcija.

G. Marijan Vezjak, MOK je predstavil sistem, ki se ga poslužujejo v tujini. Tam je oseba, ki opravlja funkcijo inšpektorja za okolje obenem inšpektor, pravnik ter tehnolog. Meni, da bi bilo potrebo tak sistem uvesti pri nas.

Ad 6 / Zaključek srečanja s predstavitvijo nadaljnjih aktivnosti, Slavko Mezek, univ. dipl. inž. kraj. arh. (Regionalni razvojni center Koper)

Ob zaključku je g. Slavko Mezek podal sledeče **sklepe**:

- priročniki, ki so bili pripravljani v okviru projekta in predstavljeni na seminarju, so ilustrativni ter dajejo dober splošen pregled urejenosti sistema zaščite in reševanja ter ponujajo nekaj odgovorov na aktualna vprašanja v regiji;
- eden ključnih izpostavljenih problemov je bil nejasna pristojnost oz. šibkost struktur za ugotavljanje neznanega storilca - povzročitelja določene nesreče;
- v praksi se pojavljajo dobre organizacijske rešitve: ena takih je vzpostavitev neformalnih oblik koordinacije, ki delujejo v času trajanja nesreče; prakso bi kazalo razvijati tudi v bodoče in jo razširiti;

- izpostavljena je bila problematika pridobivanja podatkov pri potencialnih onesnaževalcih, za raziskovalne namene;
- predstavniki »Instituta Jožef Stefan« bodo, kot so napovedali že med samo predstavitevijo, poročilo o reki Reki v nadaljevanju še dopolnili;
- na podlagi razprave bo pripravljen zapisnik, ki ga bodo prejeli vsi udeleženci seminarja.

Po predstavitvi prihodnjih aktivnosti projekta je sledil neformalen klepet ob prigrizku.

Srečanje se je zaključilo ob 14. uri.

Zapisnik pripravila:

Vlasta Starc,

Regionalni razvojni center Koper